

Verslag van een bijzonder jaar

Jaarverslag KVAN/BRAIN 2020



Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Verenigingen Leden, besturen, beleid, bureau, ledenvergaderingen	4
2. Corona	8
3. Fusie	9
4. Activiteiten	11
4.1. Professionaliseren van het vak Samenwerken KIA, professionaliseren: lifelong learning en register, speciale thema's, DEN academie, Archievenblad, Archiefdagen, Ketelaarlezing	11
4.2. Standpuntbepaling en belangenbehartiging Wijziging archiefwet, Informatiewet, AVG, Auteursrecht, VNG archiefcommissie	13
4.3. Organisatorische kwaliteit verenigingen Communicatie, structuur, samenwerking	16
5. Prioriteiten 2021	18

Voorwoord

Voortvarend begonnen we allemaal het jaar 2020. Om begin maart met z'n allen tot stilstand te komen in een lockdown. Overvallen door een pandemie, een virus dat rondging. We gingen thuis werken, en onze studiezalen gingen dicht. En dat bleef zo tot juni, waarna we met een gezamenlijk opgesteld protocol weer open mochten, totdat we in het najaar weer dicht gingen.

Niemand had dit eind 2019 kunnen voorspellen. En terwijl ik dit voorwoord schrijf, is er nog steeds een lockdown, en ziet het er naar uit dat dit tot in juni zal blijven.

Een van de belangrijkste rollen van een vereniging is elkaar ontmoeten. Dat hebben we in 2020 op een fysieke manier niet kunnen doen. Thuisblijven was de leus, en als het fysiek kon dan met anderhalve meter afstand. En dan heb je al gauw een hele grote zaal nodig om een groep te hosten. Ook de archiefdagen, het jaarlijkse netwerkhoogtepunt konden daarom in 2020 niet doorgaan. En de buitenlandreis naar Florence, georganiseerd door de commissie buitenland moest ook worden gecancelled.

Maar wat is er ondanks Corona veel gedaan in 2020, ook al moest dat op een andere manier: op het terrein van de archiefwet, auteursrecht de AVG, het verder ontwikkelen van een professionaliseringsprogramma, de gedachten over een register, de interne communicatie via een tweewekelijkse nieuwsbrief: u vindt het hier in dit jaarverslag. Er ging inderdaad veel niet door, maar er is ook heel veel wel doorgegaan, soms langzamer dan we wilden, maar met een enorme creativiteit.

2020 leerde ons door corona, dat de digitale ontwikkeling nog sneller zal gaan dan we al dachten. Digitaal zijn we in een stroomversnelling geraakt, en zullen we komende jaren zien dat dat verandering brengt in onze werkwijze. Daar ligt een grote uitdaging; voor professionals en instellingen, dus voor onze hele vereniging.

Dat is de essentie voor de KVAN, zoals KVAN en BRAIN sinds 1 januari 2021 als gefuseerde vereniging verder gaan. Ook dat feit markeerde een bijzonder jaar. De som is meer dan de twee verenigingen: een vereniging die pal staat voor de archieffunctie en onze professionaliteit, en dat actief en met trots uit gaat dragen, in een maatschappij die sterk in beweging is. Waarin samengewerkt gaat worden met andere partijen, omdat de grenzen tussen sectoren en organisaties steeds meer vervagen. We zullen daarbinnen opkomen voor de waarden van ons vak, en opkomen voor de belangen van professionals en instellingen, zodat we gezamenlijk ons pal kunnen maken voor ons doel: het recht op inzage van duurzaam toegankelijke informatie.

Bert de Vries, voorzitter KVAN

1. Verenigingen

Leden

Het ledental van KVAN is de afgelopen jaren stabiel en dalend. Dit heeft te maken met een algemene trend, waar verenigingen steeds meer moeite hebben om leden te verwerven en aan zich gebonden houden.

In 2019 is het aantal opzeggingen hoger dan de jaren daarvoor, dit heeft te maken met een opschoningsactie onder het ledenbestand die in 2019 is uitgevoerd. In 2020 zijn een aantal leden helaas vertrokken omdat zij zich niet konden vinden in de fusie.

Jaar	Nieuwe leden	Opzeggingen	Totaal
2017	35	37	687
2018	31	47	678
2019	36	60	654
2020	25	47	632

Het ledental van BRAIN was in 2020 constant. De vereniging telde 88 leden en 1 begunstiger (het Nationaal Archief).

In 2020 Eind is de NVBA (Nederlandse vereniging Bedrijfsmatig Archiveren) opgeheven. De leden hebben een plek kunnen vinden binnen KVAN, onder de titel bedrijfsmatig archiveren. Het grootste deel van de leden van de NVBA was ook al lid van de KVAN.

Besturen

De personele unie voor de besturen van KVAN en BRAIN bestond in 2020 uit (voor de leden van BRAIN zijn de instellingen achter de namen geplaatst):

Bert de Vries (voorzitter KVAN/BRAIN)

Tom de Smet (secretaris) (namens Beeld en Geluid)

Marc Schuil (penningmeester) (namens Historisch Centrum Overijssel)

Ella Kok Majewska (namens Regionaal Archief Rivierenland)

Corinne Rodenburg (namens RHC Drents Archief)

Voor KVAN zijn ook nog bestuurslid:

Welmoed Bons (Nederlands Instituut voor Militaire Historie)

Fifine Kist (Reinwardt Academie)

Beleid Besturen

Voor 2020 hebben de besturen (hierna ook het bestuur genoemd) de volgende prioriteiten benoemd:

1. In 2019 heeft het bestuur geconstateerd dat het in stand houden van twee verenigingen ten koste gaat van de communicatie, het profiel en de slagkracht. Voor de buitenwereld is het onduidelijk waar KVAN/BRAIN van is. Daarom heeft het bestuur besloten dat de twee verenigingen gaan fuseren, eind 2020.
2. De verdere ontwikkeling van de wetgeving (wijziging archiefwet, AVG, Auteursrecht etc) zal voortdurend aandacht houden om de belangen van de archiefsector goed naar voren te brengen. Tegelijkertijd zal er in gesprek met leden en partner organisaties worden gesproken over de noodzaak van een informatiewet, dit omdat de wijziging van de archiefwet naar de mening van KVAN niet ver genoeg gaat.
3. De wijziging van de archiefwet voorziet in het afschaffen van de diploma-eis voor een benoemde archivaris. KVAN/BRAIN wil zorgen dat de professionaliteit van het vak geregistreerd is, en zal daarom een register ontwikkelen (al dan niet met certificering, maar zeker met permanente educatie). In 2020 zullen de eerste verkenningen hiernaar plaats vinden en gesprekken met leden, partners en departement worden gevoerd.
4. Communicatie naar leden en de sector is en blijft belangrijk. In 2020 zal er extra aandacht worden besteed aan de communicatie vanuit de vereniging. Vernieuwing van huisstijl en website zal plaatsvinden na de voorgenomen fusie van de verenigingen.

Deze punten vormden, samen met de wens de verenigingen te verder te professionaliseren, de belangrijkste aandachtspunten van het bestuur. De professionalisering van de verenigingen werd in 2020 verder ingezet door versterking van het bureau en samenwerking met andere organisaties.

En los van de prioriteiten werd de corona-problematiek opeens een rode lijn en prioriteit.

De resultaten op de prioriteiten zijn verder in dit jaarverslag benoemd.

Bureau

De bureauwerkzaamheden werden per 1 januari 2019 voor beide verenigingen gezamenlijk uitgevoerd door bureau APPR te Naarden (het branchebureau). Dit bureau is gespecialiseerd in het ondersteunen van verenigingen.

Het betreft hier de ledenadministratie, financiële administratie, secretariaat en logistieke ondersteuning. Eerste aanspreekpunt voor de vereniging is Femke Kuipers. De financiële administratie wordt verzorgd door Geo Hoogenraad en Mariëlle van Teeffelen.

De algehele coördinatie voor de vereniging ligt bij de bureaudirecteur, in 2020 werd deze rol ingevuld door Puck Huitsing

De rol van beleidsmedewerker werd in 2020 vanaf 1 januari door Fieke Krikhaar ingevuld.

Marianne Loef werd door KVAN/BRAIN in samenwerking met KIA ingehuurd voor de AVG. Zij werkte met de KIA community aan uitvoeringsmodellen voor de AVG.

Maarten Zeinstra werd door het bestuur ingehuurd voor het dossier auteursrecht.

Brigit Hoomans heeft voor de verenigingen in 2020 het concept register ontwikkeld.

Voor de archiefdagen is Benno van Tilburg aangesteld door het bestuur als projectleider.

De communicatie (nieuwsbrief, website) werd verzorgd door Joris van Dierendonk (inhoudelijk) en Desiree Suoth van APPR (opmaak, verzending).

Clementine van Stiphout heeft de vergaderingen van het bestuur en van de ALV genotuleerd.

Ledenvergaderingen

September 2020

Op 16 september was er een Algemene Ledenvergadering (ALV), bezocht door 52 KVAN leden en 20 BRAIN vertegenwoordigers. Deze sessie was als gevolg van de corona maatregelen volledig digitaal via ZOOM. De leden zijn bijgepraat over de prioriteiten van 2020. Belangrijkste onderwerp was het rapport van de commissie fusie. De voorzitter KVAN/BRAIN concludeerde na een levendige discussie dat er voldoende draagvlak binnen de leden was voor het advies van de commissie. Het bestuur heeft daarop aangekondigd op basis van het rapport de formele stappen te gaan zetten tot fusie van beide verenigingen.

De jaarrekeningen over 2019 werden goedgekeurd.

December 2019

De ALV op 7 december werd voorafgegaan door een inhoudelijke presentatie van Roel Bekker, voormalig secretaris-generaal bij de Rijksoverheid en emeritus hoogleraar Arbeidsverhoudingen in de publieke sector. Gestoeld op vijftig jaar ervaring gaf Bekker een beschouwing van de historische ontwikkeling van informatiebeheer, gezien door de ogen van een relatieve buitenstaander. Ook besprak hij de positie van het archiefwezen, die volgens hem niet prominent genoeg is en ook ondergewaardeerd. Volgens dhr. Bekker zou de archiefsector beleidsmatig beter kunnen worden ondergebracht bij het ministerie van BZK in plaats van OCW.

De lezing is integraal beschikbaar gesteld als download op de website. Leden die meer wilden weten over de achtergrond van het betoog werden in de gelegenheid gesteld het boek van dhr. Bekker "dat had niet zo ontmoeten" met korting aan te schaffen.

Op de ALV op 7 december waren 59 KVAN-leden en 23 BRAIN-leden aanwezig. Ook deze vergadering werd digitaal gehouden. Belangrijkste onderwerp van de vergaderingen: de stemming over het voorstel van de besturen tot fusie van KVAN en BRAIN. Het bestuur had voor afgaand aan de ledenvergadering een aantal digitale

ontmoetingssessies met het bestuur georganiseerd waarin leden reacties konden geven. Een van die reacties was van de redactie van het Archievenblad, en het bestuur is daarop in extra overleg gegaan met de redactie. Dit leidde tot de belofte van het bestuur dat in 2021 nog een verduidelijking zal worden opgenomen in de statuten. Het voorstel tot fusie werd aangenomen door KVAN en door de aanwezige leden van BRAIN. Omdat het bij BRAIN ging om een opheffingsbesluit moest er een quorum aanwezig zijn van 2/3 van de leden. Die opkomst was er niet op 7 december. Een extra ledenvergadering voor BRAIN was dus noodzakelijk, die werd gehouden op 16 december. Een zeer ruime meerderheid van de leden stemde voor de fusie, waarmee het voorstel was aangenomen.

Omdat er eind 2020 nog geen uitzicht was op een einde van de coronacrisis kondigde de voorzitter aan dat de archiefdagen 2021 in een digitale vorm worden gehouden, verspreid over het jaar.

Tevens werd de begroting 2021 door de leden vastgesteld voorzien met de prioriteiten van het bestuur voor 2021

2. Corona

a. Handreiking openstelling

In maart begon het 'coronatijdperk'. Studiezalen gingen dicht, archiefmedewerkers moesten van huis uit gaan werken. Langzaam maar zeker werd duidelijk dat wanneer er weer openstelling zou kunnen plaatsvinden, dit op basis van strikte protocollen zou moeten plaatsvinden.

De verenigingen hebben het initiatief genomen voor het opstellen van een protocol voor de archiefsector. De archiefsector bestaat uit veel verschillende instellingen, die onder verschillende 'moederorganisaties' vallen (Rijk, gemeente, gemeenschappelijk regelingen etc). De instellingen moeten zich voegen naar de richtlijn van die 'moederorganisaties', waar vaak geen passages in zijn opgenomen over studiezalen en het hele proces daaromheen. Daarom is er een handreiking gemaakt. Een handreiking bedoeld om:

- a. naar de eigen moederorganisatie (gemeente, ministerie etc) aan te geven dat er op deze manier openstelling van studiezalen mogelijk kan zijn
- b. die vertaald moet worden naar de specifieke situatie van het gebouw waar de archiefinstelling zich bevindt.

Een groot aantal leden van de vereniging hebben actief meegewerkt aan de opstelling van de handreiking. In een aantal teamsessies (inloop-bijeenkomsten) en aan de hand van concepten van bv de museumvereniging (die ook bezig waren met een protocol) is er een specifieke handreiking anderhalvemeter samenleving binnen de archiefsector opgesteld.

Op basis van de handreiking konden in de zomer instellingen weer open, maar helaas moest tijdens de tweede lockdown in het najaar van 2020 alles weer dicht.

b. Documenteren van een bijzondere tijd

De verenigingen steunden de oproep van het Netwerk Digitaal Erfgoed: een oproep aan Nederlandse erfgoedinstellingen om het digitale verhaal van het Coronavirus in Nederland te bewaren. Erfgoedinstellingen kunnen een bijdrage leveren aan het opbouwen van een 'Coronaviruscollectie'. Veel archiefinstellingen hebben hieraan meegedaan, en via lokale pers en lokale instellingen/partners een actieve bijdrage geleverd.

En omdat dit een jaarverslag is hierbij nog een keer de tekst van de oproep, waarbij even weer geschetst wordt in welke rare situatie we ons in 2020 plotseling bevonden.

Ons hele land en de rest van de wereld staan op z'n kop. Het Coronavirus raakt ons allemaal en beheerst momenteel het nieuws. De eerste zorg is uiteraard de gezondheid van iedereen en de maatregelen om de verspreiding van het virus in te dammen. Maar ook wordt er geschiedenis geschreven. De meeste Nederlanders zullen zich deze uitzonderlijke periode nog lang herinneren: de sluiting van scholen, winkels, horeca, instellingen, het massaal thuiswerken en lesgeven aan huis, maar ook de sociale cohesie. Meer dan voorheen communiceren mensen en organisaties via uiteenlopende digitale kanalen. Nog nooit in de geschiedenis waren we zo afhankelijk van digitale middelen en online informatie. Deze herinnering moeten we samen vastleggen en levend houden voor de toekomst.

Bijna alle communicatie tijdens het Coronavirus in Nederland gaat via digitale media, zoals websites, Facebookpagina's, tweets, chats, online dagboeken, YouTube-kanalen, memes en digitale foto's. Deze bronnen lijken voor de meeste mensen het eeuwige digitale leven te hebben, maar zijn uitermate kwetsbaar en zullen straks, als de crisis over is, als eerste weer verdwenen zijn als we niets doen. Door ze duurzaam te bewaren en toegankelijk te maken kunnen we de herinneringen levend houden.

3. Fusie

Al enkele jaren is er binnen de verenigingen een discussie gevoerd over samenwerking en de vorm daarvan. In 2016 is besloten over te gaan tot een 'personele unie'. De besturen van KVAN en BRAIN vonden echter dat dit verwarrend bleef voor de buitenwereld en niet efficiënt. Daarom is eind 2019 het voornemen tot overgaan tot een volledige fusie benoemd.

Het bestuur heeft in het voorjaar van 2020 een speciale commissie ingesteld met de vraag hoe de gefuseerde vereniging eruit zou moeten zien. Als voorzitter van de commissie is benoemd: Lex van den Ham (onafhankelijk adviseur), betrokken bij de archiefsector specifiek bij de RHC's). Leden van de commissie waren: Jantje Steenhuis, (Rotterdam), Annemieke Adema, (Zaanstad) en Bert Looper (Leeuwarden). Puck Huitsing maakte deel uit van de commissie als secretaris.

Het rapport van de commissie is in juli bij het bestuur ingediend, die het in september ongewijzigd aan de leden heeft voorgelegd. De titel van het rapport van de commissie luidde: "een rijk verleden, een uitdagende toekomst". Hiermee bedoelde de commissie dat er een enorme passie is binnen de sector, een enorme rijkdom, zowel wat de sector betekent in het kader van het kunnen reconstrueren van het verleden als wel wat betreft het commitment van de beroepsbeoefenaars. Deze rijkdom is er en moet blijven, maar de grote vraag is hoe de toekomst er uit ziet. Er is een enorme dynamiek in de maatschappij, er zijn vervagende grenzen tussen sectoren en er is ook nog sprake van een digitale transformatie. Dit zijn uitdagingen waar de sector iets mee zal moeten. De grote vraag is daarbij: hoe blijf ik relevant. Dat is overig een vraag die voor alle branchen en beroepsverenigingen telt. De uitdaging is eigenlijk een oproep om aan de slag te gaan.

En dat kan volgens de commissie heel goed als verenigingen samen; er is geen verschil in doelstellingen tussen KVAN en BRAIN.

De commissie was dan ook unaniem in haar opvatting dat de gebundelde kracht nodig is en meerwaarde heeft in de zoektocht naar de positie.

Gebundelde kracht betekent ook dat er geen verschil binnen de vereniging is, de commissie stelt dan ook voor uit te gaan van het principe: overeenstemming op basis van consensus; het gezamenlijk draagvlak bepalen voor het archiefwezen. In de nieuwe vereniging zullen persoonlijke leden en instellingsleden zijn, maar bij stemmingen zal dan het "one man one vote principe" gaan gelden: de stem van zowel een instellingslid als een persoonlijk lid weegt even zwaar.

Op verzoek van het bestuur heeft de commissie zich ook nog nader gebogen over de cultuur van de organisatie. De commissie constateerde dat de cultuur van de huidige verenigingen nog vaak naar binnen gericht is. De commissie adviseerde een actieve, pro-actieve cultuur, naar buiten gericht. Niet volgend op vraagstukken maar zelf agenderend, zelf antwoorden formuleren en die naar buiten brengen.

Bij die cultuur past de manier waarop de vereniging werkt: praktisch, snel, open en flexibel. Werkgroepen die zich richten op een onderwerp, tijdelijk. De commissie waarschuwde voor een vastzittende structuur met secties, commissies etc.

Het vertaalt zich ook naar de manier waarop het bestuur wordt samengesteld. Herkenbaarheid is belangrijk maar dat hoeft zich niet te vertalen in afspiegeling. Het is de taak van het bestuur binding te houden met de leden, alle geledingen. De commissie hield een pleidooi voor een Raad van Toezicht model als basis voor de samenstelling van het bestuur: duidelijke kennis en competenties van de bestuursleden en binding met leden.

Samenvattend gaf de commissie aan:

- Wordt als vereniging het platform waar een antwoord wordt gezocht op de vraag: quo vadis?
- Bewaar wat belangrijk is en presenteer dat, laat het zien!!!

In de ledenvergadering van september bleek dat het overgrote deel van de daar aanwezige leden zich kon vinden in de opzet voor de fusie. Enkele leden gaven aan een fundamenteel probleem te zien in de combinatie van instellings- en individuele leden. De voorzitter van de commissie gaf aan dat de commissie hierover heeft gesproken, maar als er al een belangentegenstelling zou zijn de commissie die zo klein vindt, en niet conflicterend, dat er voor de commissie geen reden is om de fusie niet aan te gaan, zeker afgewogen tegen de voordelen van de fusie. Leden wezen verder op het belang van de waarden (ethische code), en dat leden (zowel individueel als instellingen deze zouden moeten onderschrijven. Dit zou vastgelegd moeten worden in de statuten, hetgeen het bestuur heeft overgenomen.

Daarop heeft het bestuur op basis van de conclusies van de commissie nieuwe statuten laten opstellen. Het ging hierbij om een fusie van KVAN met BRAIN. KVAN blijft bestaan als naam, BRAIN verdwijnt als organisatie en gaat op in KVAN.

In het najaar van 2020 zijn de statuten uitgewerkt, in samenwerking met notaris Harriet van Zenderen van notariaat Trajectum (Utrecht) Ook is het predicaat Koninklijk opnieuw aangevraagd (hetgeen een verplichting is bij een fusie). Dit predicaat is in november opnieuw toegekend aan KVAN.

In december zijn de statuten van de nieuwe vereniging KVAN voorgelegd aan de ledenvergaderingen, die de fusie hebben vastgesteld. Enkele voorstellen tot verduidelijking in de notulen (en dus aanpassing van de statuten) zijn door het bestuur overgenomen en zullen in 2021 worden gerealiseerd. Er zijn in totaal 5 individuele leden die naar aanleiding van dit besluit hun lidmaatschap hebben opgezegd.

4. Activiteiten

4.1. Professionaliseren van het vak

a. Samenwerking KIA: Kennisplatform Informatie en Archief

Alle activiteiten op het terrein van kennisontwikkeling en kennisdeling lopen via het KIA Platform, gevestigd bij het NA. KIA wordt door het ministerie van OCW gesubsidieerd. Doel van KIA is de impuls voor de verdere professionalisering van de archief- en informatiesector door kennisdeling en productontwikkeling.

In dit kader zijn er interessegroepen (platforms) gevormd rondom specifieke onderwerpen, Deze platforms ontmoeten elkaar online en offline. Vragen worden ingebracht en antwoorden gezamenlijk gezocht.

KVAN/BRAIN is onderdeel van de stuurgroep KIA onder voorzitterschap van het NA. De stuurgroep bepaalt koers en richting van het platform, en de inzet van de middelen hiertoe. Binnen de stuurgroep zijn in 2020 ook toegetreden: KNVI, VNG en NDDI. In 2020 is de discussie over hoe verder te gaan met KIA nieuwe vormen gekregen. Besloten werd dat naast de platforms specifieke programmalijnen worden ingesteld, die zich richten op een bepaald resultaat.

b. Professionalisering

- **Programma life long learning**

KVAN wil het huidige platform professionalisering binnen KIA omvormen tot een permanent en professioneel ontwikkeld en begeleid programma voor bij- en nascholing. De uitdagingen en ontwikkelingen voor archiefprofessionals zijn groot, om bij te blijven is er een voortdurende inzet op ontwikkeling nodig. Maar dan moet wel helder zijn waar je wat kunt gaan doen. En voor wie het geschikt is. Want de archivaris bestaat niet meer, er kunnen verschillende specialisaties worden onderscheiden. In het programma lifelong learning moet een overzicht worden gegeven van profielen van archiefprofessionals (per specialisatie) en duidelijk wordt welke opleidingen, cursussen, congressen etc relevant zijn voor een bepaalde specialisatie om te volgen, zodat men up to date blijft. In 2021 zal KVAN een uitgewerkt projectvoorstel indienen bij KIA.

De basis voor dit voorstel is het onderzoek van Hoomans informatieadvies dat in 2020 is opgeleverd op verzoek van KVAN om te bezien op welke wijze bijscholing een rol kan spelen naast KIA. De vraag is gesteld of er inhoudelijke programmalijnen ontwikkeld kunnen worden, in samenspraak met de archiefopleiders. Op deze manier zou de bekendheid met het opleidingsaanbod kunnen worden vergroot en kan dit aanbod samen met de sector op de specifieke thema's verder worden ontwikkeld. Vanuit de KIA platforms kan vanuit de dynamiek van de actualiteit de vraag naar opleidingen en bijscholing worden gearticuleerd.

In 2021 zal het voorstel voor subsidie worden ingediend, de bedoeling is om in het voorjaar van 2021 te starten met de uitvoering van het programma.

- **Ontwikkeling register**

Het bestuur van KVAN/BRAIN heeft opdracht gegeven aan Hoomans InformatieAdvies tot een verkennend onderzoek over certificering in de archiefsector. Aanleiding daarvan is het schrappen van de diploma-eis in de wijziging van de Archiefwet.

Uitgangspunt van het onderzoek was om duidelijk te krijgen wat een register is, wat certificering toevoegt aan een register, hoe je een register kunt inzetten, hoe je klein kunt beginnen (en niet gaat verdrinken in de complexiteit) en wat het betekent qua organisatie en kosten. De verkenning gaat uit van een vergezicht, maar begint met het concreet maken van kleine stappen. Bij het opstellen van de verkenning zijn leden van de vereniging betrokken, naast het archiefonderwijs.

Voor het register is de ontwikkeling van een permanent programma van bij- en nascholing op basis van verschillende profielen een voorwaarde. Daarom wordt het programma life long learning en de ontwikkeling van het register ook samen ontwikkeld.

Een eerste gesprek met OCW over verdere stappen, verantwoordelijkheden en rollen heeft plaatsgevonden in het najaar van 2020.

c. Specifieke thema's: AVG, Toezicht

Inhoudelijk profileert KVAN/BRAIN zich op een aantal specifieke onderdelen. Het platform Toezicht is door KVAN/BRAIN toegevoegd aan KIA, en biedt zo de ontmoetingsplaats voor toezichthouders. Zij organiseren 2x per jaar een online bijeenkomst.

KVAN/BRAIN heeft verder in 2019 voorgesteld ondersteuning te geven op het terrein van de AVG, dit o.a. naar aanleiding van discussies rondom de gezinskaarten. Er is een speciale werkgroep binnen KIA ingesteld die begeleiding kreeg van Marianne Loef (loefadvies), zodat er voortgang kon worden gemaakt op het onderwerp (handreikingen). In 2020 is dit gecontinueerd. De kosten van deze inhuur zijn betaald vanuit KIA.

d. Archiefdagen

Alles was in maart klaar voor de archiefdagen die in juni in Amersfoort zouden worden gehouden. En toen kwam Corona..... Helaas moesten de archiefdagen worden geannuleerd.

Toen duidelijk werd dat Corona ons nog een hele tijd zou bezighouden, is gezocht naar een manier om de archiefdagen anders in te vullen. Op een digitale manier.

Een eerste test werd in december 2020 voorafgaand aan de ALV gedaan met de lezing van Roel Bekker. Daar werd ook bekend gemaakt dat het hele programma van 2020 in 2021 op een digitale manier zal worden uitgevoerd. De studio was ingericht in Naarden, bij APPR. Het programma voor 2021 is in de herfst uitgewerkt en verdeeld in zogenaamde inspiratiesessies (met sprekers die een andere manier van denken kunnen overbrengen) en ontmoetingssessies (waarin het veel meer gaat om de discussie over actuele onderwerpen). In 2021 zal zo elke 14 dagen een bijeenkomst worden georganiseerd. Met hopelijk aan het eind van het jaar een afsluiting op een fysieke manier. In Amersfoort.

e. Publicaties: Archievenblad

Het Archievenblad bracht in 2020 6 nummers uit, met een nieuwe lay-out. Hierin werd aandacht besteed aan de actualiteit, aan verbindingen en er werd gezocht naar verdieping (in de volle breedte van het archiefvak). Steeds meer sluit het archievenblad aan bij de actualiteit door verdiepende achtergrond artikelen te geven over uiteenlopende onderwerpen als digitale betrouwbaarheid van archieven, de kracht van linked open data en de toekomst van de archieffunctie. Maar ook met artikelen over de

scans rondom slavernij en slavenhandel (project Metamorfoze), de achtergrond bij de rechtzaak Erfgoed Leiden/Uitgeverij Voet en het 'witte archief' onder vuur (aansluitend op de Ketelaarlezing).

Hoofdredacteur Wouter van Dijk nam het stokje over van Bernardine Ypma. Als nieuwe redactieleden werden door de ledenvergadering in september benoemd: Kirsten van der Eijnde, Migizia Victoriashoop en Yteke van der Vegt. Joris van Dierendonk verzorgde de eindredactie van het archievenblad.

f. DEN managementprogramma

In 2019 is besloten dat KVAN/BRAIN participeert in de DEN academie. Waar de platforms binnen KIA zich richten op kennisuitwisseling, richt de DEN academie zich meer op de strategische vragen rondom de kansen en mogelijkheden van digitale transformatie. In dit kader zijn er in 2020 managementprogramma's worden aangeboden. De bijdrage van KVAN/BRAIN bestaat er uit met name deze programma's ook voor kleine organisaties beschikbaar te stellen. Er zijn in dit kader naast de drie-daagse sessies special eendaagse trainingen ontwikkeld en aangeboden.

g. Ketelaarlezing

KVAN/BRAIN was samen met NA verantwoordelijk voor de organisatie van de Ketelaarlezing, die op dinsdag 15 december 2020 is gehouden. Ook dit was een online uitvoering Deze 18e Ketelaarlezing werd verzorgd door Mitchell Esajas met als titel: 'Archieven vanuit Zwarte Perspectieven; Reflectie vanuit The Black Archives'.

4.2 Standpuntbepaling en belangenbehartiging

a. Wijziging archiefwet

De wijziging van de Archiefwet 1995 was een van de belangrijkste onderwerpen in 2020. In 2019 heeft het bestuur na consultatie van de leden al een inhoudelijk standpunt opgesteld. De kern daarvan is: de wijziging van de archiefwet zoals nu voorligt gaat niet ver genoeg. Hierin deelt het bestuur het standpunt van VNG en KNVI.

In 2020 is de internetconsultatie afgerond, waar door de vereniging, maar ook door veel individuele leden op eigen titel is gereageerd. Ook is in 2020 de uitvoeringstoets afgerond, waar KVAN/BRAIN input voor heeft gegeven.

In 2020 is het concept wetsontwerp naar de Raad van State gestuurd. De verwachting behandeling van het voorstel heeft niet plaatsgevonden voor de verkiezingen van maart 2021, en zal dus in een nieuwe 2^e Kamer aan de orde komen. Naar verwachting zal de wet in 2023 formeel in gaan.

In 2020 is er vanuit OCW een projectleider benoemd die samen met expertise uit het veld gaat werken aan archiefregeling en archiefbesluit. Dat proces is in 2020 gestart en zal in 2021 verder voortgang vinden.

b. Informatiebeleid/informatiewet

Voortbordurend op het idee dat voor een goede archieffunctie er meer nodig is dan de huidige wijziging archiefwet is het bestuur in 2020 gestart met een verkenning naar de inhoud van een informatiebeleid/informatiewet. Om alle uitdagingen rondom de (digitale) informatiehuishouding op te kunnen vangen is er een integrale aanpak nodig.

Het gaat dan om een integrale aanpak op het terrein van beleid, wetgeving, organisatie en budgetten. Het belang daarvan werd in 2020 heel erg duidelijk met de problemen rondom de 'toeslagenaffaire'. Naast de politieke vragen over informatievoorziening werd pijnlijk duidelijk bij de parlementaire ondervraging dat informatievoorziening niet mogelijk is zonder een goede informatiehuishouding. En dat het daar aan schort. Maar als we het dan hebben over een informatiebeleid, waar hebben we het dan over. En wat is de rol van de archieffunctie daarin. Aan de hand van eerste gedachtenvorming vanuit het bestuur zal in 2021 gestart worden met consulatie van leden van de verenigingen, en daarna met externen.

c. AVG

De werkgroep AVG heeft onder begeleiding van Marianne Loef zich gericht op strategische en operationele vraagstukken. De werkgroep heeft input gegeven aan voorzitter KVAN/BRAIN en directeur Nationaal Archief in hun gesprekken met de AP.

De ministers van Justitie en Veiligheid en OCW hebben positief gereageerd op de brief van KVAN/BRAIN om organisaties die niet onder de archiefwet vallen dezelfde uitzonderingen te verlenen als de archiefbewaarpplaatsen. Dit gebeurt door een gewijzigd artikel 45 in de Uitvoeringswet AVG op te nemen. In het nieuwe artikel 45 worden de uitzonderingen voor archiefbewaarpplaatsen uitgebreid tot 'archieffuncties van publiek toegankelijke instellingen die archieven van blijvende waarde voor het algemeen belang beheren en geen winstoogmerk hebben'. Hierdoor zullen ook instellingen als het NIOD onder art 45 vallen.

- De handreiking Weten of vergeten? is in 2020 uitgekomen. Deze brengt voor informatiemangers en -beheerders bij de overheid in beeld hoe in de praktijk van alledag om te gaan met AVG in samenhang met de Archiefwet. Doel is dat zij een goede gesprekspartner zijn voor privacyfunctionarissen, FG's en andere privacy-specialisten. Het eerste deel van de handreiking legt uit wat er op strategisch, tactisch en operationeel niveau binnen organisaties moet gebeuren om aan de AVG én de Archiefwet te voldoen, met veel praktijkvoorbeelden en tips. Het tweede deel diept de onderwerpen uit die van belang zijn voor informatiemangers en -beheerders, zoals: bewaren en vernietigen van informatie met persoonsgegevens, keuze van passende waarborgen voor de bescherming van persoonsgegevens, omgang met bijzondere persoonsgegevens, het BSN, actieve publicatie van informatie met persoonsgegevens en het 'recht op vergetelheid' en andere rechten van burgers. Het tweede deel leent zich goed als naslagwerk.
- In augustus heeft de Autoriteit Persoonsgegevens op haar website veelgestelde vragen en antwoorden gepubliceerd over de omgang met persoonsgegevens in archieven. Er wordt beschreven hoe de AVG en de Archiefwet met elkaar samenhangen en er worden praktijkvragen van overheden en burgers beantwoord. Over de tekst is overleg geweest met het archiefwezen. KVAN/BRAIN is dan ook blij met deze vragen en antwoorden, die inhoudelijk overeenkomen met de

handreiking *Weten of Vergeten?*, die de Werkgroep AVG dit voorjaar publiceerde

d. Auteursrecht

- **Uitspraak Haagse gerechtshof inzake Voet/Roovers**

Op 19 mei 2020 kwam eindelijk de uitspraak van het Haagse Gerechtshof in een zaak van een uitgever tegen Erfgoed Leiden en Omstreken, ondersteund door KVAN/BRAIN (de zaak Voet in onze volksmond). Foto's die meer dan 70 jaar geleden anoniem zijn gepubliceerd zijn niet meer auteursrechtelijk beschermd. En voor online publicatie van oude archieffoto's die nog wel beschermd zijn is ruim 4 euro per foto redelijk, en niet 75 euro per foto zoals de kantonrechter eerder besliste.

- **Praktisch handvat nav de uitspraak.**

Tussen 2016 en 2018 hebben veel archieven hun prentbriefkaartencollecties grotendeels op zwart gezet door de juridische onzekerheid die ontstond na een uitspraak van de rechtbank. Archieven zouden na de uitspraak van het Haags gerechtshof deze collecties dus weer online kunnen zetten. Maar hoe dan? Er is een praktisch handvat opgesteld om te bepalen welke delen van de collectie met welke risicoafweging weer online kunnen worden gezet.

Initiatiefnemer was Maarten Zeinstra, coördinator auteursrecht bij KVAN/BRAIN, met veel ondersteuning van Theo Vermeer, Expert Informatiebeheer bij het Stadsarchief Rotterdam en Annemarie Beunen, Senior Auteursrechtjurist bij de Koninklijke Bibliotheekschreven

- Op 11 mei is het implementatiewetsvoorstel 'Richtlijn auteursrecht' naar de Tweede Kamer gestuurd. Deze richtlijn vormt onderdeel van een groter pakket aan maatregelen die door de Europese Commissie zijn voorgesteld in het kader van een strategie voor een Digitale Eengemaakte Markt. Op 17 november is het wetsvoorstel voor wijziging van de Auteurswet zonder groot debat door de Tweede Kamer geloodst. KVAN/BRAIN is met name geïnteresseerd in de wijzigingen die gaan komen ten aanzien van de uitzondering voor werken die niet meer in de handel zijn. KVAN/BRAIN heeft een standpunt ingenomen over deze Out-of-Commerce werken, en speciaal een coördinator aangesteld om de belangen van de archieven in deze wet goed naar voren te laten komen.

e. VNG archiefcommissie

KVAN/BRAIN participeert in de VNG archiefcommissie met drie leden: Joost van Koutrik, Arnoud Glaudemans en Roland Bischeroux. Zij brengen binnen de commissie de kennis van de archiefsector in.

- **In het project Grip op Informatie werken de Adviescommissie, VNG Beleid en VNG Realisatie samen om gemeenten te helpen hun informatiehuishouding op orde te brengen en te houden.**

Grip op Informatie richt zich op drie elementen:

- actieve openbaarmaking, dus het ongevraagd publiceren van verschillende typen documenten door gemeenten, zoals onder meer het voorstel-Wet open overheid eist;
 - informatiehuishouding op orde, goed georganiseerd en gestructureerd;
 - duurzame toegankelijkheid (van documentcreatie tot bewaring anno 2020).
- In dit project wordt gewerkt aan een serie van veertien publicaties.

- Van 19 t/m 26 november organiseerde VNG Realisatie samen met een groot aantal gemeenten de tweede week van Grip op Informatie. Deze week bestond uit twaalf webinars en expertsessies, verspreid over vijf dagen.
. Speciaal voor leden van KVAN-BRAIN was het webinar van de VNG Adviescommissie Archieven over Archief-KPI's interessant, waar dan ook een grote opkomst was.
- **Marktverkenning**
Als onderdeel van het VNG-programma Grip op Informatie is een marktverkenning voor e-Depots uitgevoerd. Doel van de marktverkenning was het in kaart brengen van beschikbare e-Depotapplicaties voor gemeenten, om digitale informatie langdurig te bewaren (en te ontsluiten!). In het project zijn acht 'use-cases' gedefinieerd die de noodzakelijke functionaliteiten dekken van een e-Depot. Aan de marktverkenning hebben elf leveranciers deelgenomen.

4.3 Organisatorische kwaliteit Verenigingen

Communicatie

In 2020 werd de interne communicatie (een van de prioriteiten) drastisch herzien. In plaats van elke maand een nieuwsbrief, verscheen er elke twee weken een nieuwsbrief. Daarbij werd de styling veranderd. Ook werd er een eindredacteur voor de nieuwsbrief aangesteld (Joris van Dierendonk).

In de nieuwsbrief kwamen alle onderwerpen die in dit jaarverslag zijn behandeld aan de orde. Tevens was er aandacht voor aanpalende domeinen (NDE, DEN), onderwerpen (voortgang omgevingswet), actualiteiten, human interest en agenda (congressen, seminars etc.).

Inrichting stabiele verenigingsstructuur

Het bestuur heeft in 2019 de ondersteuning in handen gegeven van APPR, 'het branchebureau' te Naarden. Dit heeft als voordeel dat er altijd beroep kan worden gedaan op specifieke expertise en er altijd vervanging aanwezig is. In 2020 is de samenwerking geëvalueerd en gecontinueerd.

De coördinatie en uitvoering van de activiteiten ligt bij de bureauredirecteur KVAN/BRAIN, een rol die in 2020 werd uitgevoerd door Puck Huitsing.

Voor het overige werkt de vereniging met specifieke inhuur voor specifieke taken die zich voordoen binnen de uitvoeringsagenda.

Zo is in 2020 een heel team ontstaan, waarbij iedereen een aantal uren voor een bepaald onderdeel voor de verenigingen werkt, vanuit specifieke expertise. Per

onderwerp zoeken de trekkers contact met leden uit de vereniging die zitting hebben in de verschillende werkgroepen. Om de onderlinge afstemming goed te houden is er 1x per kwartaal een overleg waarbij iedereen met elkaar uitwisselt over de stand van zaken.

Samenwerking

Het bestuur heeft de ingezette lijn van 2019, brede samenwerking gecontinueerd in 2020. Veel activiteiten zijn niet uit te voeren zonder samenwerking, omdat ze te groot zijn voor een organisatie of omdat het veel meer impact heeft wanneer je het gezamenlijk doet.

Samenwerken betekent relaties onderhouden, wat in een coronacrisis extra energie vergt. Toch kan er geconstateerd worden dat in 2020 de relaties die zijn aangegaan zich hebben versterkt.

- OCW: periodiek overleg met beleidsdirectie binnen OCW om te sparren over de ontwikkelingen en standpunten in te brengen.
- KNVI: Praktische samenwerking maar vooral ook op het terrein van lobby;
- VNG: het bestuur heeft een periodiek overleg met de directie beleid van de VNG (dhr. Nathan Ducastel);
- AP: in 2020 is een periodiek overleg met de AP, samen met de directeur NA, om specifieke onderwerpen vanuit de archiefsector te agenderen;
- NA: voorzitter KVAN/BRAIN spreekt periodiek met directeur NA, vooral in zijn rol als Algemeen Rijksarchivaris;
- KIA: KVAN/BRAIN participeert op bestuurlijk niveau in stuurgroep KIA;
- Onderwijsinstellingen: periodiek wordt afgestemd door het bestuur met vertegenwoordigers van de onderwijsinstellingen (Reinwart, HVA, UVA);
- DEN: KVAN/BRAIN participeert in het managementprogramma van DEN;
- NDE: KVAN/BRAIN participeert op bestuurlijk niveau in de klankbordgroep van NDE.
- NDDI: in 2020 zijn de eerste relatie gelegd met het Rijksprogramma digitale duurzame informatiehuishouding

Internationaal:

- Voorzitter KVAN/BRAIN participeert in de SPA van de ICA namens KVAN/BRAIN

5. Prioriteiten 2021

Het bestuur heeft zich in 2020 gebogen over de prioriteiten voor de komende jaren. Daarvoor is ook een meerjarenbegroting opgesteld, die aan de leden is gepresenteerd tijdens de ALV in december 2020.

Het bestuur zal de komende jaren op de begroting duidelijk maken waar de inzet van middelen naar toe gaat in relatie met de inhoudelijke speerpunten.

In 2021 zijn de prioriteiten als volgt benoemd:

1. Informatiebeleid: verdere discussie ontwikkeling van de ideeën rondom een stevig informatiebeleid, waarin meer samenhang komt tussen de verschillende onderdelen van de informatieketen om alles doelmatiger te kunnen laten zijn. Belangrijke voorwaarde om dit te kunnen doen is de vorming van een visie op de positie van de archiefsector en de archiefprofessional binnen de informatiehuishouding.
2. De realisatie van een programma lifelong learning, waardoor er een permanent aanbod van bij- en nascholing komt, gericht op de specialisaties binnen de archief- en informatieketen.
3. De verdere ontwikkeling en implementatie van een register van archiefprofessionals: aansluitend bij de criteria van lifelong learning.
4. Communicatie: na de fusie is de ontwikkeling van een nieuw logo belangrijk, dat past bij de nieuwe organisatie KVAN. Ook zal de website (nu KVAN/BRAIN) worden herzien op basis van een duidelijk profiel wat er op de corporate website moet worden gecommuniceerd. Voor digitale publicaties zal een voorziening worden gezocht.

En: het organiseren van een fysieke bijeenkomst zodra het kan!